

**UNIVERSITY
OF TURKU**

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR	Elsa Saarikkomäki
TITLE	Yksityisen turvallisuusalan kehittämistoimet eivät ole riittäviä
YEAR	2023
DOI	-
VERSION	Kustantajan PDF
CITATION	Saarikkomäki Elsa: Yksityisen turvallisuusalan kehittämistoimet eivät ole riittäviä, Haaste 4/2023.
LICENSE	-

HAASTE

Haaste-lehti käsittelee rikoksentorjuntaa ja kriminaalipolitiikkaa

[Rikoksentorjunta](#) / [fi](#) / [Haaste-lehti](#) / Artikkelit

Yksityisen turvallisuusalan kehittämistoimet eivät ole riittäviä

30.11.2023 8.00

Kuluneen vuoden aikana yksityisen turvallisuusalan toimijoita on epäilty useista pahoinpitelyistä, etnisestä profiloinnista ja jopa yhdestä kuolemantuottamuksesta. Teot ovat kohdistuneet heikossa asemassa oleviin ihmisiin. Tätä ennen turvallisuusala on saanut laajentaa toimintakenttäänsä ja määräänsä ilman merkittävää huomiota. Ihmisten perusoikeuksiin puuttuva, julkista hallintotehtävää ja voimankäyttöä sisältävä työ on perinteisesti katsottu kuuluvan poliisille. Tällaista valtaa on annettu yksityiselle turvallisuusalalle, mutta muutosten seurauksia ymmärretään yhä huonosti.

Helsingin Sanomat uutisoi 15 järjestyksenvalvojan pahoinpitelysyytteiden taustalla olevan työyhteisön hyväksymää ja peittelemää systemaattista väkivaltaa. Teot on poliisiin mukaan tehty "yhteiskunnan mahdollistamaa valta-asetelmaa käyttäen". (HS 6.11.2023.) Tämä herättää pohtimaan yleisemmin paitsi vallan väärinkäyttöä myös sitä, miten ja millaista valtaa on mahdollistettu yksityiselle turvallisuusalalle. Kontrollitoimijoiden valta muodostuu eri osista, niin lakiin perustuvasta kuin symbolisestakin vallasta. Tyypillisesti kansalaiset luottavat enemmän poliisiin, niinpä turvallisuusalan on vahvistettava asemaansa erilaisin keinoin.

Yksityinen turvallisuusala voi kasvattaa valtaansa esimerkiksi muokkaamalla toimintaa "poliisimaisemmaksi" ja ammattimaisemmaksi koulutuksen, sääntelyn, poliisia muistuttavien työasujen ja voimankäyttövälineiden avulla. Turvallisuusalan valtaa (ja vastuuta) vahvistaa myös se, että työnkuva ei ole vain yksityistä, vaan julkiseen eri tavoin sekoittuvaa. Ala tekee esimerkiksi yhteistyötä poliisin kanssa ja valvoo myös julkista tilaa. Sääntely ajatellaan usein toimivaltaa rajoittavana, mutta samalla se mahdollistaa turvallisuusalalle valtion hyväksymää vallankäyttöä, kuten toimivaltuuksia puuttua ihmisten perusoikeuksiin ja alan laajentumisen.

Esiin nousseet tapaukset eivät valitettavasti ole poikkeuksia. Tutkimuksissa on havaittu myös vallan väärinkäyttöä. Nuoret ja

vähemmistöt ovat raportoineet väkivallan ja epäasiallisen käytöksen kokemuksista, tilankäytön rajoittamisesta ja etnisestä profiloinnista. Yksityisen turvallisuusalan työntekijät ovat tehneet väkivaltaa, ja heihin kohdistuu väkivaltaa. Olisikin syytä tutkia tarkemmin toimintakentän ja -kulttuurin sekä työolosuhteiden haitallisia piirteitä. Koulutuksessa olisi panostettava tilanteiden hoitamiseen voimakeinoja välttäen, rauhallisesti ja vuorovaikutuksen keinoin. Esimerkkejä myönteisen toimintakulttuurin kehittämisestä on havaittu Nuorten oma järjestyksenvälvoja (Noja) toiminnassa.

Suomessa on vahva luottamus viranomaisiin ja poliisiin. Korkea luottamus voi kuitenkin ehkäistä kriittistä keskustelua. Vallan, toimivaltuuksien ja voimakeinojen käytön lisäämisen hyötyjä vs. haittoja olisi aina punnittava tarkasti. Usein haittojen arviointi jää vähäiseksi. Erityisesti yksityisellä turvallisuusalalla tarvitaan toimintakulttuurin, valvonnan ja koulutuksen arviointia. Sisäministeriö laati hiljattain loppuraportin yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittäneen työryhmän ehdotuksista, joissa otetaan pieniä askelia oikeaan suuntaan.

Ehdotetut toimenpidesuositukset saattavat vähentää vallan väärinkäyttöä, vaikkakin laajemmillekin ehkäisymenkeille olisi tarve. On syytä kuitenkin pohtia myös sen vaikutuksia, että ehdotetut toimet eivät todennäköisesti vähennä yksityisen turvallisuusalan valtaa, vaan päinvastoin, voivat jopa sitä vahvistaa. Yksityisen turvallisuusalan valtaa ja toimijoiden nopeasti kasvanutta määrää on katsottava myös yksittäisiä toimenpiteitä laajemmin ja yksityistämiskehityksen vaikutuksia tarkastellen. Esiin tulleet ongelmat ovat osa laajempaa toimintakulttuuria ja muutosta rikoskontrollin yksityistämiskehityksessä. Olisikin tarkkaan punnittava, millaista valtaa voidaan antaa yksityiselle toimijalle näin perusoikeusherkällä alueella.

Elsa Saarikkomäki

Kuva: Sofia Malinen

[Haaste 4/2023](#)

4-2023 PÄÄKIRJOITUS KULTTUURI KULTTUURI OIKEUDET ORGANISAATIOI PERUSOIKEUDET POLIISI
TOIMINTAKULTTUURI TURVALLISUUS VALTA VÄÄRINKÄYTTÖ YKSITYINEN SEKTORI

